

На основу члана 109.став 5. Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 52/11 и 55/13), Министар просвете, науке и технолошког развоја доноси

Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању

Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС", бр.67/2013 од 31.7.2013.године, ступио је на снагу 8.8.2013, а примењује се почев од школске 2013/2014.

Предмет Правилника

Члан 1.

Овим правилником утврђују се начин, поступак и критеријуми оцењивања успеха из појединачних наставних предмета и владања и друга питања од значаја за оцењивање ученика и одраслих у основном образовању и васпитању (у даљем тексту: ученик).

Термини изражени у овом правилнику у граматичком мушком роду подразумевају природни мушки и женски род лица на које се односе.

Сврха и принципи оцењивања ученика

Члан 2.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних циљева, исхода и стандарда постигнућа ученика у току савладавања школског програма.

Оцењивање је континуирана педагошка активност којом се исказује однос према учењу и знању, подстиче мотивација за учење и ученик оспособљава за објективну процену сопствених постигнућа и постигнућа других ученика и развија систем вредности.

Оцењивањем се обезбеђује поштовање општих принципа система образовања и васпитања утврђених законом којим се уређују основе система образовања и васпитања (у даљем тексту: Закон).

Принципи оцењивања, у смислу овог правилника, јесу:

- 1) објективност у оцењивању према утврђеним критеријумима;
- 2) релевантност оцењивања;
- 3) коришћење разноврсних техника и метода оцењивања;
- 4) правичност у оцењивању;
- 5) редовност и благовременост у оцењивању;
- 6) оцењивање без дискриминације и издвајања по било ком основу;
- 7) уважавање индивидуалних разлика, потреба, узраста, претходних постигнућа ученика и тренутних услова у којима се оцењивање одвија.

Предмет и врсте оцењивања ученика

Члан 3.

Ученик се оцењује из наставног предмета са и без модула (у даљем тексту: предмет) и владања, у складу са Законом, посебним законом и овим правилником.

Оцена је **описна и бројчана**.

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се **формативним и сумативним** оцењивањем.

Формативно оцењивање, у смислу овог правилника, јесте редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика у току савладавања школског програма, садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и, по правилу, евидентира се у педагошкој документацији наставника, у складу са овим правилником.

Сумативно оцењивање, у смислу овог правилника, јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду (у даљем тексту: дневник), а могу бити унете и у педагошку документацију.

Оцена ученика

Члан 4.

Оцена представља објективну и поуздану меру напредовања и развоја ученика и показатељ је квалитета и ефикасности рада наставника и школе у остваривању прописаних циљева, исхода и стандарда постигнућа.

Оцена је јавна и саопштава се ученику одмах по добијању, са образложењем.

Описном оценом изражава се:

- 1) оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;
- 2) ангажовање ученика у настави;
- 3) напредовање у односу на претходни период;
- 4) препорука за даље напредовање ученика.

Бројчаном оценом изражава се:

- 1) степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;
- 2) ангажовање ученика у настави.

Бројчане оцене су: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2) и недовољан (1).

У зависности од предмета, модула и узраста ученика приликом оцењивања из става 3. тачка 1) и става 4. тачка 1) овог члана, процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.

Ангажовање ученика обухвата: одговоран однос према раду, постављеним задацима, активно учествовање у настави, сарадњу са другима и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање.

Ученику се **не може умањити оцена** из предмета због **односа ученика** према ваннаставним активностима или **непримереног понашања** у школи.

Члан 5.

Оцењивање из предмета (музичка култура, ликовна култура, физичко васпитање и физичко васпитање - изабрани спорт) обавља се полазећи од ученикових **способности, степена спретности и умешности**. Уколико ученик **нема развијене посебне способности**, приликом оцењивања узима се у обзир индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу.

Члан 6.

Ученик са изузетним способностима, који стиче образовање и васпитање на прилагођен и обогаћен начин применом индивидуалног образовног плана, оцењује се на основу остварености циљева и прописаних стандарда постигнућа, као и на основу ангажовања.

Члан 7.

Ученик коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању оцењује се на основу остварености циљева и стандарда постигнућа у току савладавања индивидуалног образовног плана.

Ученик из става 1. овог члана који стиче образовање и васпитање **без прилагођених стандарда постигнућа** оцењује се на основу **његовог ангажовања и степена остварености циљева и прописаних стандарда постигнућа, на начин који узима у обзир његове језичке, моторичке и чулне могућности**.

Ученик из става 1. овог члана који стиче образовање и васпитање по прилагођеним стандардима постигнућа, оцењује се на основу његовог ангажовања и степена остварености циљева и прилагођених стандарда постигнућа.

Члан 8.

Из изборних предмета прописаних Законом, односно предмета **верска настава и грађанско васпитање** ученик се **оцењује описно** на основу остварености циљева, постигнућа и ангажовања.

Критеријуми бројчаног оцењивања

Члан 9.

Бројчано оцењивање успеха ученика из предмета обавља се на основу следећих критеријума:

- 1) ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз веома висок степен ангажовања, добија оцену **одличан (5)**;
- 2) ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним

образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз висок степен ангажовања, добија оцену **врло добар (4)**;

3) ученик који ostvaruje napredak u savladavaњу програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз ангажовање ученика, добија оцену **добар (3)**;

4) ученик који ostvaruje минималан napredak u savladavaњу програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и ангажовање ученика, добија оцену **довољан (2)**;

5) ученик који не ostvaruje минималан napredak u savladavaњу програма предмета и ни уз помоћ наставника не испуњавања захтеве који су утврђени на основном нивоу постигнућа, добија оцену **недовољан (1)**.

Ученику који стиче образовање и васпитање по индивидуалном образовном плану, а **не испуњава захтеве** по прилагођеним стандардима постигнућа **ревидира се** индивидуални образовни план.

Начин и поступак оцењивања

Члан 10.

На почетку школске године наставник **процењује** претходна постигнућа ученика у оквиру одређене области, предмета, модула или теме, која су од значаја за предмет (у даљем тексту: иницијално процењивање).

Резултат иницијалног процењивања **не оцењује се** и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика.

Члан 11.

Ученик **се оцењује** на основу **усмене провере** постигнућа, **писмене провере** постигнућа и **практичног рада**, а у складу са програмом предмета.

Ученик **се оцењује и** на основу **активности и његових резултата рада**, а нарочито: излагања и представљања (изложба радова, резултати истраживања, модели, цртежи, постери, дизајнерска решења и др.), учешћа у дебати и дискусији, писања есеја, домаћих задатака, учешћа у различитим облицима групног рада, рада на пројектима, збирке одабраних ученикових продуката рада - портфолија, у складу са програмом предмета.

Постигнуће ученика из **практичног рада, огледа, лабораторијске и друге вежбе, уметничког наступа и спортске активности** оцењује се на основу примене учениковог знања, самосталности, показаних вештина у коришћењу материјала, алата, инструмената и других помагала у извођењу задатка, као и примене мера заштите и безбедности према себи, другима и околини, у складу са програмом предмета.

Члан 12.

Распоред писмених задатака и писмених провера **дужих од 15 минута** уписује се у дневник и **објављује се за свако одељење** на огласној табли школе, односно на званичној интернет страни школе **најкасније до краја треће наставне недеље** у сваком полуугодишту.

Распоредом из става 1.овог члана може да се **планира највише једна провера у дану**, а **две у наставној недељи**.

Распоред из става 1.овог члана и промене распореда **утврђује директор** на предлог **одељењског већа**.

Наставник је дужан да **обавести** ученике о наставним садржајима који ће се писмено проверавати према распореду из става 1.овог члана, **најкасније пет дана** пре провере.

Члан 13.

Провера постигнућа ученика обавља се на сваком часу.

Усмене провере и писмене провере постигнућа у **трајању до 15 минута** обављају се **без најаве**, а спроводе се ради утврђивања остварености циља часа и савладаности дела реализованих програмских садржаја.

Ученик у **току часа** може да буде **само једанпут оцењен** за усмену или писмену проверу постигнућа.

Оцена из **писмене провере** постигнућа **уписује се** у дневник у року од **осам дана** од дана провере, у противном писмена провера **се поништава**.

Оцена из писмене провере постигнућа у **трајању до 15 минута** се **не уписују** у дневник.

Ако након **писмене провере** постигнућа **више од половине** ученика једног одељења добије **недовољну оцену**, писмена провера **се поништава** за ученика који је добио **недовољну оцену**.

Оцена може бити поништена и ученику који није задовољан оценом.

Писмена провера из става 6.овог члана понавља се једанпут и може да буде организована на посебном часу.

Након поништене писмене провере, а пре организовања поновљене, наставник је дужан да одржи допунску наставу, односно допунски рад.

Ученик и родитељ има право увида у писани рад, као и право на образложење оцене.

Закључна оцена из предмета

Члан 14.

У првом разреду основног образовања и васпитања закључна оцена из обавезних, обавезних изборних, изборних и факултативних предмета јесте описна и утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу описних оцена о развоју и напредовању ученика у току савладавања програма предмета.

У осталимразредима основног образовања и васпитања закључна оцена из предмета је бројчана, осим из изборних предмета прописаних Законом, односно предмета верска настава и грађанско васпитање.

Закључна оцена из изборних предмета прописаних Законом, односно предмета верска настава и грађанско васпитање је: *истиче се, добар и задовољава*.

Ученика од првог до четвртог разреда оцењује наставник који изводи наставу.

Ученика од петог до осмог разреда оцењује предметни наставник у току образовно васпитног рада, а оцену на крају полугодишта утврђује одељењско веће на предлог предметног наставника.

Закључна оцена на крају другог полугодишта утврђује се на основу свих описних и бројчаних оцена у току образовно-васпитног рада, уз сагледавање развоја, напредовања и ангажовања ученика.

Ученику који има мање од четири оцене у току полугодишта, не може да се утврди закључна оцена.

Изузетно од става 7.овог члана, ако је недељни фонд часова предмета један час, ученику може да се утврди закључна оцена ако је оцењен најмање два пута у полугодишту.

Ученику који редовно похађа наставу, а нема прописани број оцена у полугодишту, наставник је обавезан да спроведе оцењивање на посебно организованом часу у току трајања полугодишта уз присуство одељењског старешине, педагога или психолога.

Ако предметни наставник, из било којих разлога, није у могућности да организује час из става 9.овог члана, школа је дужна да обезбеди одговарајућу стручну замену.

Одељењски старешина је у обавези да редовно прати оцењивање ученика и указује предметним наставницима на број прописаних оцена које ученик треба да има у полугодишту ради утврђивања закључне оцене.

Када предмет садржи модуле, закључна оцена се изводи на основу позитивних оцена свих модула у оквиру предмета.

Закључна оцена за успех из предмета не може да буде већа од највеће појединачне оцене уписане у дневник, добијене било којом техником провере знања.

Закључна оцена за успех из предмета не може да буде мања од:

- 1) одличан (5), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена најмање 4,50;
- 2) врло добар (4), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 3,50 до 4,49;
- 3) добар (3), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 2,50 до 3,49;
- 4) довољан (2), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 1,50 до 2,49.

Ако одељењско веће прихвати предлог закључне оцене предметног наставника, оно утврђује нову оцену гласањем.

Утврђена оцена из става 15.овог члана евидентира се у напомени, а у записнику одељењског већа шире се образлаже.

Закључна оцена утврђена на одељењском већу уписује се у дневник у предвиђену рубрику.

Оцењивање владања ученика

Члан 15.

Владање се оцењује најмање два пута у току полугодишта.

Владање ученика од првог до петог разреда основног образовања и васпитања оцењује се описно у току и на крају полугодишта.

Закључна оцена из владања ученика из става 2.овог члана јесте: **примерно, врло добро, добро, задовољавајуће и незадовољавајуће**, и не утиче на општи успех ученика.

Владање ученика од шестог до осмог разреда основног образовања и васпитања оцењује се **описно** у току полугодишта.

Оцена из владања из става 4.овог члана **на крају првог и другог** полугодишта јесте **бројчана**, и то: **примерно (5), врло добро (4), добро (3), задовољавајуће (2) и незадовољавајуће (1)**, и свака од наведених оцена **утиче** на општи успех ученика.

Владање одраслих не оцењује се.

Приликом оцењивања владања сагледава се понашање ученика у целини.

На оцену из владања **не утичу** оцене из предмета.

Оцена из владања **смањује** се због **изречене васпитно-дисциплинске мере**, а **може** да се смањи због понашања за које је **изречена васпитна мера**.

Оцена из владања **поправља се** на предлог одељењског старешине **најкасније на крају** полугодишта када ученик показује позитивне промене у свом понашању и прихвата одговорност за своје поступке након указивања на непримерено понашање или кроз појачани васпитни рад, након изречене васпитне, односно васпитно-дисциплинске мере.

Описна оцена из владања

Члан 16.

Оцена из владања ученика у **току полугодишта** изражава се **описом** учениковог односа према обавезама и правилима понашања, нарочито понашања према другим ученицима, запосленима и имовини.

Оцена из става 1.овог члана садржи и **васпитну препоруку**.

Опис **односа према обавезама** може да се изрази са:

- 1) у потпуности извршава обавезе у школи;
- 2) углавном извршава обавезе у школи;
- 3) делимично извршава обавезе у школи;
- 4) углавном не извршава обавезе;
- 5) не извршава обавезе у школи.

Опис понашања **према другим ученицима**, запосленима и имовини може да се изрази са:

- 1) представља пример другима својим односом према ученицима, запосленима и имовини;
- 2) има најчешће коректан однос према ученицима, запосленима и имовини;
- 3) понекад се непримерено односи према ученицима, запосленима и имовини;
- 4) често има непримерен однос према ученицима, запосленима и имовини;
- 5) најчешће има непримерен однос према ученицима, запосленима и имовини.

Закључна оцена из владања

Члан 17.

Закључну оцену из владања, на **предлог** одељењског старешине, **утврђује** одељењско веће.

Закључна оцена из **владања** утврђује се на основу **понашања ученика у целини**, имајући при том у виду и ангажовање ученика у активностима изван наставе, у складу са школским програмом (слободне активности, ученичка задруга, заштита животне средине, заштита од насиља, злостављања и занемаривања, и програми превенције других облика ризичног понашања, културна активност школе), процењивањем његовог понашања и извршавања обавеза прописаних законом, а нарочито на основу односа према:

- 1) школским обавезама;
- 2) другим ученицима;
- 3) запосленима школе и других организација у којима се остварује образовно-васпитни рад;
- 4) школској имовини, имовини других лица или организација у којима се остварује настава или поједини облици образовно-васпитног рада и заштити и очувању животне средине.

Ако ученик има **изречене васпитне или васпитно-дисциплинске мере**, приликом утврђивања закључне оцене из владања и **њихови ефекти се узимају у обзир**.

Оцењивање на испиту

Члан 18.

Оцена на испиту утврђује се **већином гласова** укупног броја чланова комисије, у складу са законом.

Општи успех ученика

Члан 19.

На крају првог и другог полугодишта **првог разреда** наставник даје **мишљење** о раду и напредовању ученика.

Мишљење о раду и напредовању ученика садржи:

- 1) опис степена остварености циљева и прописаних стандарда, односно прилагођених стандарда постигнућа;
- 2) општи опис квалитета постигнућа;
- 3) опис ученикових могућности и потреба у подизању нивоа постигнућа у појединим задацима у даљем учењу;
- 4) запажања о развоју ученика и препорукама за даље напредовање.

Мишљење о раду и напредовању ученика уноси се у **ђачку књижицу**.

Општи успех ученика од **другог до петог разреда** утврђује се на крају првог и другог полугодишта, односно школске године на основу аритметичке средине позитивних закључних бројчаних оцена из обавезних предмета и обавезних изборних предмета.

Општи успех ученика од **шестог до осмог разреда** утврђује се на крају првог и другог полугодишта, односно школске године на основу аритметичке средине позитивних закључних бројчаних оцена из обавезних предмета, обавезних изборних предмета и из владања.

Општи успех **не утврђује се** ученику из ст. 4. и 5. овог члана који **има недовољну оцену** из предмета или је **неоцењен** из предмета.

Изузетно, ученику се може утврдити успех довољан (2) ако је оцењен из обавезних предмета и обавезних изборних предмета оценом довољан (2), а из **владања незадовољавајуће** (1).

Описна оцена из предмета **не утиче** на општи успех ученика.

Општи успех се **не утврђује** ни у случају када је ученик **неоцењен из предмета** који се оцењује **описном оценом**.

Родитељ је дужан да **својим потписом потврди** да је упознат са мишљењем о раду и напредовању ученика, односно успехом ученика.

Обавештавање о оцењивању

Члан 20.

На почетку школске године ученици, родитељи, односно старатељи се обавештавају о критеријумима, начину, поступку, динамици, распореду оцењивања и доприносу појединачних оцена закључној оцени.

Одељењски старешина је обавезан да **благовремено**, а **најмање четири пута** у току школске године, на примерен начин **обавештава родитеље** о постигнућима ученика, напредовању, мотивацији за учење и напредовање, владању и другим питањима од значаја за образовање и васпитање.

Ако **родитељ, односно старатељ не долази** на родитељске и индивидуалне састанке, **одељењски старешина** је дужан да га **благовремено у писменој форми обавести** о успеху и оценама, евентуалним тешкоћама и изостанцима ученика и последицама изостајања ученика.

Евиденција о успеху ученика

Члан 21.

Наставник у поступку оцењивања **прикупља и бележи** податке о постигнућима ученика, процесу учења, напредовању и развоју ученика током године у **прописаној евиденцији и својој педагошкој документацији**.

Под **педагошком документацијом**, у смислу овог правилника, сматра се **писана документација** наставника која садржи: **личне податке о ученику и његовим индивидуалним својствима** која су од значаја за постигнућа, **податке о провери** постигнућа, **ангажовању ученика и напредовању**, датим **препорукама, понашању ученика и друге податке** од значаја за рад са учеником и његово напредовање.

Завршне одредбе

Члан 22.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању ("Службени гласник РС", број 74/11).

Члан 23.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", а примењује се почев од школске 2013/2014.године.

Број 110-00-199/2013-02

У Београду, 5.јула 2013. године

Министар,

проф. др Жарко Обрадовић, с.р.